

باسمه تعالی

دبیران تاریخ، مرزبان تاریخ و فرهنگ ایران

۲

ایران عزیز دارای مرزهایی گسترده و طولانی است. این مرزها شامل مرزهای خشکی و آبی است که شکل و اندازه کنونی آنها حاصل یک دوره طولانی از تحولات تاریخی محسوب می‌شود. در طول تاریخ کهنسال این مرز و بوم، همواره مردان و زنان شجاع و فداکار برای دفاع از مرزهای میهن و حفظ عزت و آزادی و سربلندی خود و فرزندانشان کوشیده‌اند، در کنار آنان شاعران، نویسندگان و بخصوص مورخان نیز با قلم و سخن خویش عشق به میهن را در دل و جان تک تک مردم این سرزمین جای داده‌اند. توضیح در مورد نقشی که هر یک از احاد ملت در هر سنی و جنسی و لباس و طبقه و توانایی در خدمت به میهن و دفاع از دیانت و استقلال و آزادی و آبادی آن سخنی طولانی است اما درخصوص نقش دبیران تاریخ یادآوری چند نکته خالی از فایده نیست.

درس تاریخ دربردارنده سرگذشت یک ملت و تحولاتی است که بر سرزمین آنها گذشته است. همه انسان‌ها وطن خویش را دوست دارند و بدان عشق می‌ورزند، میراث‌های تاریخی، افتخارات فرهنگی، مشاهیر، عرصه‌های فداکاری و تلاش، همه و همه برای تمامی مردم یک کشور دارای ارزش است. همه اینها خاطره قومی و ملی و هویت یک ملت را می‌سازد. از آنجا که وسیله اصلی اشغال موارث ملی و افتخارات گذشتگان و میان تجارب تلخ و شیرین آنها و آگاهی بر سرگذشت پدران علم تاریخ است لذا درس تاریخ نقش بسیار مهمی در شکل دادن به هویت یک ملت و زنده نگه داشتن عشق و علاقه به میهن، آمادگی برای فداکاری در راه این کشور و قبول خدمت به هموطنان را ایفا می‌کند.

در کنار همه میراث‌های مادی و معنوی که ما از گذشته دریافت کرده‌ایم مرزها و قلمرو کشور از اهمیت خاصی برخوردار

است. آنچنانکه برای همه ملت‌ها وحدت و تمامیت ارضی اصلی مقدس و حتی جزو قوانین اساسی است. اینکه تاریخ را هم به عنوان یکی از دروس مهم از دوره ابتدایی تا دانشگاه در همه کشورها جزو دروس دائمی، همگانی و مهم قرار داده‌اند از این رو بوده که همه مردم یک کشور هم میهن خویش را بشناسند و هم بدان علاقمند شوند.

در واقع درس تاریخ به منزله سند استقلال و سیر شکل‌گیری یک کشور، دولت و ملت است. هر ملتی حقانیت خویش را و حقوق خود را با مراجعه به تاریخ درک می‌کند و سپس با نیرو و تلاش و کوشش آن را حفظ می‌کند. کشور ما دارای مرزهای زمینی طولانی است. در مجموع حدود ۶۰۰۰ کیلومتر مرز خشکی داریم و با شش کشور مرز خشکی داریم. در گذشته نیز مرزهای ایران گسترده‌تر بوده و طی تحولات دویست سال اخیر مرزهای شمالی، شرقی و غربی ایران شکل گرفته است. چگونه این مرزها شکل گرفته و تأثیر آن بر حیات ملی ما چه بوده است. جنگ‌ها و قراردادهای مربوط به آنها چه بوده است. مردمان و دولت‌ها در دوره‌ای که مرزها تعیین می‌شدند چه کرده‌اند؟ اوضاع بین‌الملل و نقش قدرت‌های خارجی چگونه بوده است؟ همه اینها صرفاً از طریق تاریخ و اسناد و مدارک آن قابل دسترسی است و می‌توان نسل جوان را نسبت به آنها مطلع ساخت. درحقیقت دبیران تاریخ مرزبانان و لشکرانان هویت و حقانیت مرزهای یک ملت و میراث‌های فرهنگی، ملی و مفاخر و مشاهیر آن هستند. هرچند هر یک از درس‌ها و دبیران نیز به نحو خاص خود این وظیفه را انجام می‌دهند اما بدون شک درس تاریخ در این راستا وظیفه مهم‌تری دارد.

ایران دارای حدود ۲۷۰۰ کیلومتر مرز آبی در شمال و جنوب است، هر دو مرز ممر حیاتی کشور ماست و در امنیت ملی و حمایت اقتصادی ما نقش بسیار مهمی دارند و با حدود ده کشور مجاور هستیم و از آن طریق با تمام جهان مرتبط می‌شویم. این دریاها و سواحل و جزایر آنها نیز سرگذشتی طولانی دارند و تاریخ گویای حقایق بسیاری درباره آنهاست.

همه روزه در اخبار، نکات بسیاری در مورد روابط خارجی و نیز مناسبات با همسایگان مطرح می‌شود. درک صحیح این تحولات مستلزم اطلاعات تاریخی ولو به نحو مقدماتی است. داشتن اطلاعات تاریخی ولو محدود امروزه جزو معارف عمومی است و برای زندگی در دنیای امروز ضروری است. به همین نحو اطلاع بر تاریخ کشور و مرزهای آن اهمیت بیشتری دارد. این دانش نه تنها برای زندگی به عنوان یک شهروند لازم است بلکه برای مصونیت یافتن در برابر تبلیغات مسموم و تهاجم‌های فرهنگی و خبری لازم است. هر فردی برای زیستن توأم با آزادی و استقلال و سربلندی و عزت نیاز دارد که از طریق تاریخ، حقانیت خویش را درک کند. دانش تاریخی به هر فرد کمک می‌کند تا همه تحولات پیرامون خویش را بشناسد، مناسب با آن اندیشه کند، تصمیم بگیرد و عمل کند. از میان همین مردم مدیران و مسؤولان برگزیده می‌شوند و در اینجا نه تنها دانش و توانایی تخصصی بلکه در قدم اول همان دانش و بینش عمومی تاریخی که انسان را آماده خدمت به میهن و فداکاری در راه این آزادی استقلال می‌سازد لازم و ضروری است.

در این راستا، قدم اول باید دبیران تاریخ با علم و اطلاع کافی و روحیه‌ای قوی و سرشار از عشق و علاقه به میهن باشند. در قدم دوم درس تاریخ باید دربردارنده مطالب لازم، سنجیده و حساب‌شده‌ای از مطالب تاریخی ضروری باشد و فعالیت‌های لازم را شامل شود. دیدار از آثار تاریخی و موزه‌ها دربرانگیختن حس علاقمندی به کشور اهمیت خاصی دارد. مسؤولان و برنامه‌ریزان نیز لازم است به درس تاریخ از نظر حجم مطلب، ساعات تخصیص یافته، حضور در برنامه درسی و اهمیت قائل شدن اهتمام لازم را به خرج دهند. نگاهی کوتاه به درس تاریخ در کشورهای دیگر نشان می‌دهد که تا چه اندازه لازم است در جدی گرفتن درس تاریخ و بهره‌گیری از آن تلاش کنیم و دقت نظر به خرج دهیم.